

V debatě formy „Řešitelská 2x2“ hledají řečníci nejlepší řešení problémů světa okolo sebe. Jakkoliv jde o formu soutěživou a oba týmy chtějí vyhrát, cílem není zdeptat soupeře. Rozumní lidé se mohou přít o podstatě problémů světa a jistě mohou nabízet různá řešení těchto problémů. Diskuse o nejlepším možném řešení problémů, byť soutěživá, nemusí znamenat animozitu. Týmy v debatě, spíše než soupeři, si jsou oponenty. Znalou obhajobou vlastního řešení a věcnou kritikou řešení oponentů se snaží dobrat toho nejlepšího řešení.

## Debatiáda - Jak se vlastně debatuje

**Soutěží dvojice.** Dvojice tvoří tým. V každé debatě se střetávají vždy dva týmy. Cílem je pomocí argumentace a za dodržování jistých pravidel získat v debatě co nejvíce bodů = přesvědčit rozhodčí, že jste v debatování lepší.

**Nástrojem debaty** je mluvené slovo. Soutěžící nesmí používat grafické či audiovizuální pomůcky, nesmí nic „ukazovat“ a do diskuse fyzicky přinášet (grafy, obrázky, předměty atp.).

Před každou debatou si dva spolu soutěžící týmy mincí vylosují který z týmů debatu zahájí. Tomuto týmu říkáme „**Hlava**“. Týmu, který debatu nezahajuje potom říkáme „**Orel**“. Až na výjimku jsou role prvního a druhého týmu stejné.

Soutěžící – členové obou týmů v debatě vystupují v určeném pořadí. Soutěžící v průběhu svých výstupů (= „**řečí**“) nikdo nesmí přerušovat. Je stanovena maximální délka každého výstupu (tu může mluvčí zkrátit, nesmí ji však překročit).

Po každé řeči následuje „**dotazování**“ (= rozhovor). Během dotazování odpovídá ten tým, jehož mluvčí právě skončil řeč. Odpovídat smí oba jeho členové. Ptá se tým, jehož mluvčí vystoupí s následující řečí. Ptát se smí oba mluvčí týmu. Tázající se ptá, tázaný odpovídá. Otázky a odpovědi musí být stručné a jasné. Informace získané během dotazování smí strana tazatele využít v dalším průběhu debaty.

Mezi jednotlivými výstupy se tým, který má dále vystoupit (s řečí či dotazováním) smí kratičce (cca 10 – 15 sekund) poradit.

Co se děje	kdo vystupuje	max. čas
Řeč:	první řečník týmu Hlava (H1)	- 3 min
Dotazování:	ptá se O, odpovídá H (O x H)	- 1 min
Řeč:	první řečník týmu Orel (O1)	- 4 min
Dotazování:	ptá se H, odpovídá O (H x O)	- 1 min
Řeč:	druhý řečník týmu Hlava (H2)	- 4 min
Dotazování:	ptá se O, odpovídá H (O x H)	- 1 min
Řeč:	druhý řečník týmu Orel (O2)	- 4 min
Dotazování:	ptá se H, odpovídá O (H x O)	- 1 min
Řeč:	první řečník týmu Hlava (H1)	- 1 min

Diskusi tedy zahajuje i končí tým Hlava (H). Právo posledního slova mají proto, aby případně mohli využít odpovědi, které získají od týmu Orel v posledním dotazování. **Čas sleduje** časoměřič / moderátor debaty / rozhodčí. Pokud řečník vyčerpá maximální čas, časoměřič jej požádá o ukončení řeči.

**Chování soutěžících.** Soutěžící sedí za stoly (v lavicích) čelem k publiku a rozhodčím. Smí si během řeči oponentů psát a vyměňovat poznámky. Smí krátce, šeptem a tak, aby nevyrušovali vystupujícího řečníka spolu hovořit. Nesmí přijímat rady publiku. Publikum se po dobu debaty zdrží hlasitých rad a doporučení debatérům.

Je věcí každého diskutéra jakou formu prezentace zvolí: smí během své řeči sedět, stát či přecházet, smí využít řečnický pult (pokud je k dispozici), číst předem připravený text anebo z paměti „recitovat“, používat poznámky atp.

**Výjimka v rolích týmů.** Týmy mají stejné úkoly. Tým vylosovaný jako Orel však nemůže získat více bodů než tým Hlava, jestliže se v zásadních bodech shoduje s týmem Hlava. Takovými zásadními body jsou:

a/ stejný plán (tj. tým Orel pouze opakuje plán týmu Hlava, nic nového nepřináší),

b/ obhajoba současného stavu (tým Orel souhlasí se stanoviskem týmu Hlava, že není co řešit).

Oba týmy se tedy mohou (ale nemusí) shodnout na popisu současného stavu a popisu problému, když zároveň navrhnou různá řešení popsání problému.

**Kritika a obhajoba.** Významným nástrojem „lepší obhajoby svého stanoviska“ (a o to v debatě jde) je kritika argumentace oponentů a obhajoba vlastních tvrzení, kritizovaných oponenty. Oba týmy se proto snaží kritizovat argumentační chyby či nedostatky svých oponentů. Čím více a přesvědčivěji, tím lépe. Současně se oba týmy snaží hájit svá tvrzení, která byla takto soupeři kritizována

**Více bodů v debatě.** V debatě získá více bodů tým, který v souladu s těmito pravidly v diskusi lépe obhájí své stanovisko. Hodnotí se jak obsahová přesvědčivost argumentace, tak i rétorická přesvědčivost projevu řečníků a i spolupráce týmu. Tým Orel nemůže získat více bodů, pokud se ve všem shodne s týmem prvním a nepřinese do debaty jiné stanovisko, než jaké nabízí soupeř.

**Fair play.** Účastníci soutěže se zavazují, že budou zachovávat zásady fair play, slušného chování a rytířství v nejlepší smyslu slova a že vědomě nepoužijí nepravdivou informaci

**Doplnění pravidel** (pro ty, kteří to myslí *skutečně* vážně. Ostatní se bez něj docela dobře obejdou.)

#### **„Lepší obhajoba“ z obsahového hlediska.**

Ve snaze dosáhnout obsahové přesvědčivosti se týmy zejména snaží:

- vysvětlit své stanovisko k tezi (kde vidí / nevidí problém, zda je / není třeba problém řešit a jak),
- naslouchat oponentům a odhalovat slabiny obhajoby jejich stanoviska,
- hájit své, oponenty kritizované stanovisko a tvrzení na jeho podporu,
- obhájit *funkčnost* řešení (tj. prokázat, že navrhované řešení daný problém skutečně odstraní), *výhodnost* řešení (tj. prokázat, že problém bude odstraněn lépe / výhodněji než jinými možnými způsoby, zejména pak lépe, než tak, jak navrhuje oponenti) a *realizovatelnost* řešení (tj. prokázat, že řešení lze uskutečnit),
- opírat svoji argumentaci o logiku, prokázaná fakta a znalost diskutované problematiky.

#### **„Lepší obhajoba“ z rétorického hlediska.**

Ve snaze dosáhnout rétorické přesvědčivosti se týmy zejména snaží:

- připravit si zřejmě srozumitelný, strukturovaný, plynulý a jazykově bohatý projev,
- takový projev přitažlivým způsobem a s ohledem na posluchače prezentovat,
- pokládat jednoduché, věcné, srozumitelné a cílené otázky,
- na otázky odpovídat spatra, pohotově, věcně a znale.

#### **Spolupráce týmu.**

Přesvědčivý tým spolupracuje, jeho členové si vzájemně pomáhají, pozorně sledují diskusi až do jejího konce. Přesvědčivý tým ví, odkud a kam „jde“ a jeho řečníci jsou ve svých vystoupeních jednotní – navazují na vyjádření kolegy a jeho argumentaci podporují a hájí. Lze si jen těžko představit vítězství týmu, který není ve své argumentaci jednotný.